

Поглед на кабинет Митра Перовића, професора на Универзитетској неуропсихијатријској клиници у Београду (клиника наслеђем организационо обједињује неурологију и психијатрију, а болесници су одвојени у блокови-ма) судара се са пренатрпаношћу, и утисак мирног академског кутка, што га наговјештава мноштво књига различитог формата и старости сложених на полицама или набацаних по гломазном столу, мијеша се са сликом старетинарнице у којој је ипак са истанчаним осјећајем за ред са књигама смјештено десетине поклона болесника – фигура од дрвета, уоквирених цртежа, слика различитих техника са мотивима из свијета њихових иреалних доживљаја; понегдје су неупадљиво стављене фотографије професора са сарадницима и болесницима, мањи стари дрвени и метални предмети из прохујалог сеоског живота, парчад тканине из кућне радиности јарких боја и живописних цртежа. У слику наслеђа српског села као уљези утрпавају се сувенири (дрвене и металне фигуре, керамика) које професор доноси издалека, са стручних путовања.

На централном мјесту, изнад радне столице, наспрам улазних врата, гдје су око четрдесет година висили Титови портрети прилагођавани годинама старости и политичкој моћи предсједника, сада се угодно смјестила мандала; не она што, по Јунгу, савршеним складом кругова и квадрата симболише човјекову тежњу ка индивидуацији, већ слободнија копија далекоисточне мандале настанка свемира. У центру мандале букте пламенови (сликарево виђење „Великог праска“) око ватрене стихије, као знак смиривања, редају се неколико плавих и црвених кругова који лебде у бљештавој свјетлости; слиједи ковитлац планетарних путања

чије се кружнице различитих боја сијеку парајући мрачни космички простор. Шарену куглу планетарних путања уоквирује дуга изванредно живих боја, од којих се дужим гледањем узбуди око, и има се утисак да поиграва и мијења интензитет. У угловима мандале на азурној позадини мирују снијежнобијели облаци.

Професор воли мандалу; поглед на њу, као симбол неизмерне моћи творца свемира, подсјећа на сићушност човјека, на мали досег његовог ума у односу на велику тајну стварања планете Земље и живота на њој. Од те сићушности, у коју смјешта и себе, креће његово дневно размишљање о болесницима, о обавезама, о човјеку уопште. Знао је да му одагле, осјетио је то одмах кад је мандалу окачио на зид, извире добронамјерност према болесницима и сарадницима, шири се разумијевање за њихове слабости и врлине. То је добар и обећавајуће плодан свакодневни почетак рада.

Неколико стотина неопходних књига дио су професорове личне библиотеке у стану; већина је на енглеском језику, остало на српском и руском. На почасноме мјесту је његова дисертација и неколико књига које је сам или са сарадницима издао. Као млад љекар асистент, кад је почео универзитетску каријеру, са завишћу је у библиотеци клинике гледао уџбенике и стручне књиге које су написали старији професори, и питао се како их аутори виде, какве им емоције изазивају њихова сабрана дјела. Вјеровао је – то је оно што даје пуноћу живљењу. Рад опредмећен у књигама, као трајним вриједностима, потврда је и властите вриједности. Међутим, кад је уз стручно напредовање почео објављивати књиге, изостала је испуњеност собом, потиснула је зебња на какав ће одзив у стручној јавности наићи. Десило се као кад радост рођења дјетета у родитељима одмах замијени брига о његовом одгајању. Књига живи сама за себе, појављује се идеја и потреба за писањем друге. И тако у недоглед – док се не исцрпи стваралачка енергија.

Професор је, остајући вјеран унутрашњим подстицајима, предахе доживљавао као бесплодне периоде, увиђао да уљуљкивање на заслугама не разведрава свијест о реално-

сти, замагљује је, а само рад, сталан и користан, у коме се човјек ослања на друге, води ка испуњењу животне сврхе.

Професор воли поклоне од болесника: у свакој дрвеној фигури, цртежу или слици види симболичан израз осећања несрећника поклекле душе, види дио животне приче, а све су, на неки начин, уграђивањем у лијечење, постале карике, тиме дјеловале и као лијек, у процесу реинтеграције њихове личности. Воли професор и сувенире које као хрчак скупља по свијету и доноси у овај кутак да га подсјећају на културе других народа, да оживљавањем доживљаја са путовања освјежавају, употпуњују и олакшавају тешки, одговорни, повремено монотони рад са болесницима.

Мале тканине сеоских домаћица, ситне неопходне алатке из домаћинства, свједоци су професоровог спознавања живота, првих упамћених слика из дјетињства, када је са два млађа брата одрастао у Глисници, селу на десној страни Тешотине, наспрам величанственог и шумовитог вијенца Љубишње. Мајчине руке, грубе и жуљевите, а спретне и њежне, на волшебан начин стварале су све: одјећу, обућу, постељину, сапун. У школу је 1946. године пошао одјевен и обувен у производе мајчине кућне мануфактуре. Професор се разњежи кад га преплаве сјећања на прве године основне школе – биле су најљепше. Онда слиједи слабо упамћени период кад је породица кретала у непознате градове пратећи оца, који је као војно лице често мијењао мјеста службовања.

Кабинет је, не вољом и смишљеним професоровим дјеловањем, више несвјесним подстицајем, постао свједок збивања на одјељењу за психотрауме; скупљао је у себе свједочанства драме болесника. Први поглед у њему последице судара са пренатрпаношћу бива одмах увучен у свијет аутора изложених предмета. Можда је професор носио неизречену потребу (о томе је ћутао), да око њега, и у овом одјељењу, остају свједочанства која указују да болесници, носе драгоцене и дубоко скривене особине које исказују необичним језиком, и да се тај њихов свијет и језик, ако се схвате, могу интегрисати у преовлађујућу „нормалност” реалности.